

Maksustatavad tehingud

Debt või *equity push-down* tehing võib tuua kaasa maksukohustuse juhul, kui on tegemist maksustamise ebakõlaga (**tulumaksuseaduse (TuMS) §-d 54⁶–54⁹**) või tehingu või tehingute ahela põhieesmärk või üks põhieesmärkidest on saada maksueelis (nt pääseda tulumaksukohustusest), mis on vastuolus kohaldatava maksuõiguse või välislepingu sisu või eesmärgiga, ja mis ei ole kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid arvesse võttes tegelik (**TuMS § 5¹**). Juhendis selgitatakse, milliste tehingute puhul võib esineda maksustamise ebakõla ning milliste tehingute puhul võib maksuhalduri hinnangul olla tegemist kuritarvitusega.

Võla või omakapitali alla liigutamine toob Eestis registreeritud äriühingule kaasa maksukohustuse (maksustamisest juhendi peatükis „**Maksustamise alused**”), kui struktuuriga luuakse topelt mahaarvamise või topelt maksuvabastuse võimalus. Juhendi kontekstis tähendab topelt mahaarvamise võimalus seda, et üks ja sama kulu arvatakse tehingute tulemusel tulust maha mitmes jurisdiktsioonis. Selle tulemusel on maksustatav kasum mitmes jurisdiktsioonis sama kulu võrra väiksem.

Topelt maksuvabastus tähendab seda, et üks ja sama tulu vabastatakse *debt push-down* skeemi tulemusel tulumaksust mitmes jurisdiktsioonis. See tähendab, et tulult ei maksta üheski jurisdiktsioonis tulumaksu ehk tulu jääb mitmes jurisdiktsioonis maksustamata.

Lisaks on maksustatavad *debt push-down* tehingud, kus selle tulemusel saavutatakse olukord, kus kulusid saab arvesse võtta ühes jurisdiktsioonis, kuid struktuuriga seotud tulused ei lisata maksustatava kasumi hulka teises jurisdiktsioonis. Näiteks olukord, kus sama laenukohustuse intressikulu on maksustatavast kasumist maha arvatav ühes jurisdiktsioonis, aga intressitulu ei ole maksustatav teises jurisdiktsioonis.

Juhendis toodud näidete puhul on maksustatavad sellised tehingud, mille tulemusena saavutatakse topelt mahaarvamine, topelt maksuvabastus või ühes jurisdiktsioonis mahaarvamine ja teises jurisdiktsioonis maksuvabastus ehk teisisõnu olukord, kus üheski jurisdiktsioonis ei teki maksukohustust.

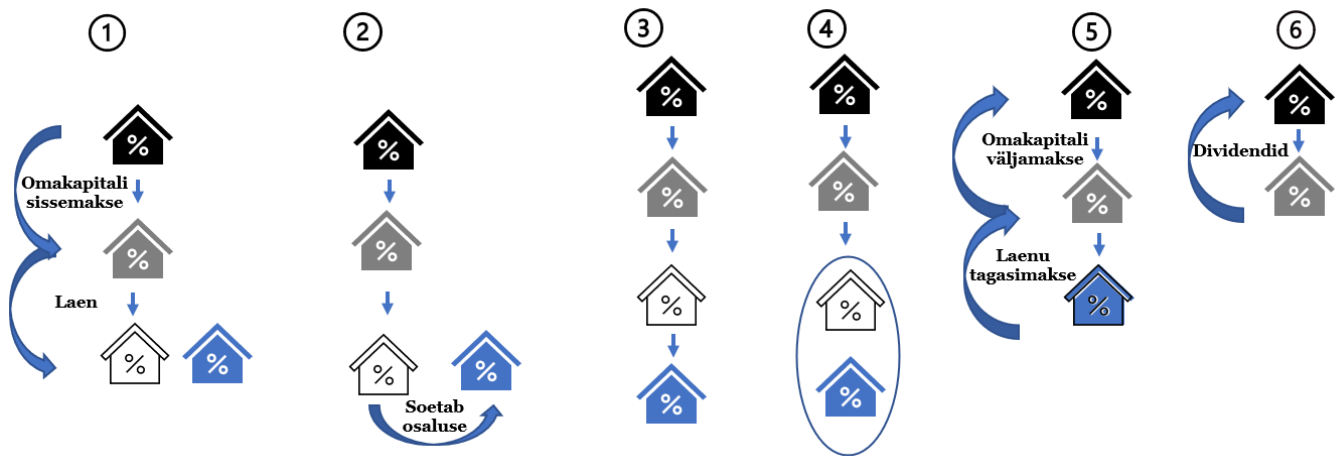
NÄIDE 1

Eestis registreeritud emaühing soovib osta Eestis registreeritud sihtühingut. Tehingu tegemiseks asutatakse kaks SPVd. Struktuuris ülevalpool olev SPV (joonisel 2 halli värvi) asutatakse jurisdiktsioonis, mis ei maksusta intressitulu ja osaluse müügitulu (välismaal). Teine, struktuuris allpool olev SPV (joonisel 2 valget värvi) asutatakse Eestis.

Eesti sihtühingu soetamist finantseerib emaühing, tehes halli värvi SPVsse omakapitali sissemakse. Halli värvi SPV annab omakorda saadud omakapitali sissemakse laenuna või omakorda **omakapitali sissemaksena**¹ edasi valget värvi SPV-le (joonisel 2 punkt 1). Saadud vahendite abil ostab valge SPV sihtühingu (punktid 2 ja 3), misjärel toimub valget värvi SPV ühendamine sinist värvi SPVga (punkt 4). Ühinemise järgselt maksab sihtühing järk-järgult saadud laenu ja intressid või omakapitali tagasi halli

värvi SPV-le, kes teeb omakorda musta värvi emaühingule omakapitali väljamakse (punkt 5).

Joonis 2

Halli värvi SPV tasandil intressitulu ei maksustata ja Eestis saab ühinenud tütarühingu tasandil intressikulu tuludest maha arvata, mistõttu on Eestis maksubaas väiksem. Tehingute tulemusel saavutatakse olukord, kus kulu on ühes jurisdiktsioonis maha arvatav, aga teises jurisdiktsioonis samas summas tulu ei maksustata.

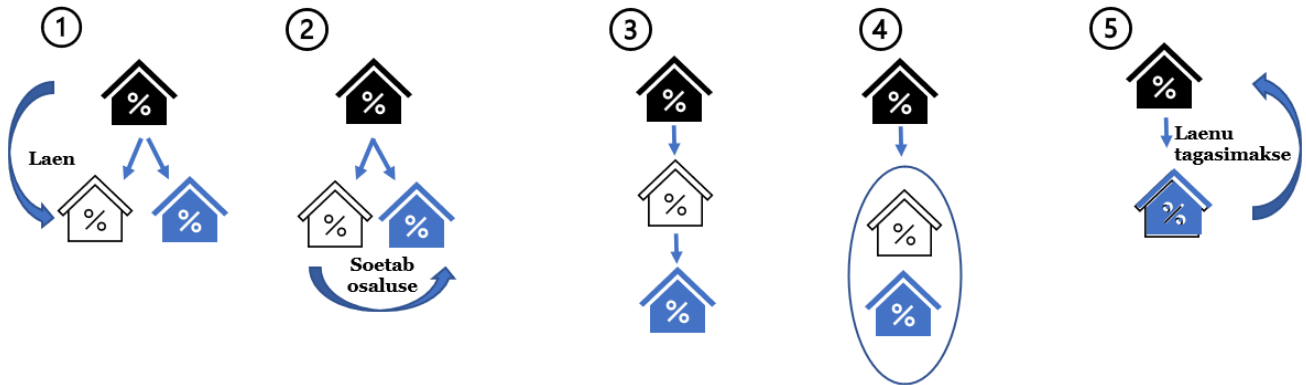
Lisaks võõrandab halli värvi SPV mõne aja möödudes sihtühingu ning jagab emaühingule võõrandamisest saadud tulu arvelt kasumit (punkt 6). Halli värvi SPV jurisdiktsioonis osaluse võõrandamise tulu maksustamisele ei kuulu ning kasumi jaotamisel rakendub Eesti musta värvi emaühingule vabastusmeetod (**TuMS § 50 lg 1¹**). Selle tulemusel saavutatakse olukord, kus ostu-müügi tulu ei maksustata Eestis ega ka üheski teises jurisdiktsioonis.

Muuhulgas võib praktikas esinda olukordi, kus tehinguga ei teki topelt mahaarvamist ega topelt maksuvabastust, kuid tehingud on tehtud maksueelise saamise eesmärgil, võlakohustuse alla surumisel puudub igasugune äriine eesmärk või mõistlik selgitus (kui maksueelise saamine välja jätta).

NÄIDE 2

Eestis viiakse läbi kontsernisisene *debt push-down* tehing, kus emaühingul on algul kaks tütarühingut. Emaühingu soov on teha kontsernis ümberstruktureerimine nii, et kahe tütarühingu asemel oleks üks tütarühing. Soovitud struktuuri saavutamiseks annab emaühing ühele tütarühingule laenu, et see temalt teise tütarühingu endale soetaks. Soetamise järgselt toimub kahe tütarühingu ühinemine ning peale seda tagastatakse laen emaühingule (vt joonist 3).

Soovitud struktuuri saavutamiseks saavad tütarühingud ühineda ka ilma eelneva laenukapitalil põhinevat ostu-müügi tehingut tegemata. Sellisel juhul ei tekiks ka emaühingu ees laenu ja intresside maksamise kohustust, mis võimaldab emaühingul sisuliselt kasumit ühinenud tütarühingutest maksuvabalt välja viia.

Kui eelnevalt kirjeldatud tehingute ahelal ei olnud **muud ärilist eesmärki või muud majanduslikku sisu**, on maksuhalduri hinnangul tegemist agressiivse maksuplaneerimisega, kuna emaühing oleks saanud oma kaks tütarühingut ühendada ka ilma vahepealse laenutehinguta.

Eelnevalt kirjeldatud näitele sarnase maksueelise saavutab ka olukorras, kus musta värvi emaühing teeb ühe tütarühinguga mitterahalise sissemakse teise tütarühingusse ja seejärel toimub ühinemine (*equity push-down* tehing). Selle tulemusena tekib näiline õigus deklaratsioonil kajastada omakapitali sissemakse, mille arvelt saab maksuvabalt omakapitali väljamakseid teha. Kui muud tingimused on samad ja tehingu eesmärk on maksueelise saamine, siis on tehing maksustatav sarnastel tingimustel, kui eelnevalt näitlikustatud *debt push-down* tehing olenemata asjaolust, et laenu asemel kasutati omakapitali.

Lisaks näitele toob maksuhaldur **näitliku loetelu asjaoludest**, mida maksumaksja enda tehingu puhul hinnata saab ja mida ka maksuhaldur tehingute kontrollimisel arvestada võib, **otsustamaks, kas *debt push-down* või *equity push-down* tehing (koos ühinemisega) tehti majanduslikest ja ärilistest asjaoludest lähtudes või on tegemist maksueelise eesmärgil tehtud tehinguga. NB!** Tegemist on asjaolude mitteammendava loeteluga ning konkreetses asjas tuleb enamasti lähtuda mitte ühest või teisest asjaolust eraldi, vaid asjaolude kogumist.

Asjaolud, mis viitavad, et tegemist on maksueelise eesmärgil tehtud tehinguga

- ✓ Ajaline periood – SPV loomine, sihtühingu ostmise ning SPV ja sihtühingu ühendamine toimuvad lühikese perioodi sees (nt vähem kui ühe aasta jooksul).
- ✓ Töötajad ja nende roll tehingus – SPV/tütarühing ei oma töötajaid või on tema töötajad seotud emaühinguga või sihtühinguga (nt on SPV/tütarühingu töötajad ühtlasi emaühingu või sihtühingu võtmeisikud). Või peavad sihtühingu omandamiseks finantseerijaga läbirääkimisi tegelikult emaühingu ehk SPV/tütarühingu omanikuga seotud isikud (emaühingu töötajad või juhatuse liikmed).
- ✓ SPV/tütarühingu registreerimise aeg – SPV/tütarühing luuakse vahetult enne või samaaegselt

- ✓ sihtühingu omandamisega seotud läbirääkimiste lõpule jõudmise faasis ja sihtühingu ostutehinguga.
- ✓ SPV otstarve – see on loodud üksnes ühe sihtühingu ostmiseks, sellel ei ole muud või sisulist majandustegevust, teda ei saa lugeda varahaldusühinguks ning ta ei hakka tegelema ka sihtühingut toetavate tegevustega (nt ei osuta juhtimisteenust, raamatupidamist jne).
- ✓ Muu vara puudumine – SPV/tütärühing omandab ainult osaluse sihtühingus ning tal ei ole muud vara.
- ✓ Ettevõtte, mitte kontsernipõhine lähenemine – tehinguosalised ei suuda tõendada, et selline tehingustruktuur teenib SPV/tütärühingu huve, mitte kontserni või emaettevõtte huve. Nt ei ole põhjendatud olukord, kus kogu struktuur on tervikuna finantsiliselt kasulik emaühingule, kuid ei ole kasulik SPV-le/tütärühingule.
- ✓ Võõrvahendite kaasamise põhjendatus – tehingu finantseerimisel oli emaühingul olemas finantsiline võimekus omavahenditest sihtühingu omandamiseks, kuid sellest hoolimata kasutati laenu alla surumise võimalust ja **seejuures ei olnud tehingul muud eesmärki kui maksueelise saamine.**

Asjaolud, mis viitavad, et tehingul on majanduslik sisu

- ✓ Kulude kokkuhoid – tehing koos ühinemisega aitab äriühingul oluliselt kulusid kokku hoida ja seda on võimalik numbriliselt tõendada. Nt refinantseeritakse tehingu tulemusel sihtühingu kommertspankadest võetud krediidikohustuste kõrgemaid intressimäärasid madalamaks (tehingu tulemusel väheneb intressikohustus).
- ✓ Parem finantspositsioon – saavutatud olukord võimaldab parandada finantspositsiooni, mis on vajalik äri arendamiseks. Seejuures peab olema võimalik sedagi numbriliselt tõendada. Nt tehing parandab laenuvõimekust.
- ✓ Esineb mõni muu majanduslik või juriidiline usutav ja veenev põhjendus – näiteks kui ühinemine ja laenukohustuse jätmine tütärühingu kanda on vajalik krediidasutusest sihtühingu osaluse soetamiseks võetud laenu tagamiseks või muude krediidasutustele kehtivate nõude täitmiseks. Siinkohal tuleb siiski arvestada ka punktis „**Võõrvahendite kaasamise põhjendatus**” selgitatut. St kui emaühingul endal oli tegelikult sihtühingu soetamiseks finantsiline võimekus olemas ja muud eesmärki, kui maksueelise saamine ei olnud, siis ei pruugi selgitus, et tehing struktureeriti sel viisil vaid krediidasutuse nõudel, usutav ja veenev olla.

MÄRKUS

¹ Sellisel juhul on tegemist *equity push-down* tehinguga, kus laenukapitali asemel kasutatakse omakapitali. Võrreldes *debt push-down* tehinguga seisneb erinevus selles, et ei teki täiendavat intressikulu, mille arvelt täiendavalt maksuvabalt kasumit Eestist välja viia, kuid saavutatud maksueelis on kuritarvituse korral sarnane. [Tagasi teksti juurde](#)

Viimati uuendatud 18.12.2024